

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК КНЕЗУ АКСЕНТИЈУ МИЛАДИНОВИЋУ
HEADSTONE OF PRINCE AKSENTIJE MILADINović

Завод за заштиту споменика културе града Београда
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК КНЕЗУ АКСЕНТИЈУ МИЛАДИНОВИЋУ

Културно добро

Изглед у амбијенту
Tomb in the scenery

Надгробни споменик кнезу Аксентију Миладиновићу налази се у селу Чибутковица, Општина Лазаревац. У плејади истакнутих личности Карађорђевог и Милошевог Србије, кнез Аксентије Миладиновић заузима видно место.

У историографској и мемоарској литератури забележен је као кнез села Чибутковице, оборкнез Кнежине колубарске и Београдске нахије, војвода београдски и депутат српски у Цариграду 1815. године.

По саопштењима савременика, кнез Аксентије је био виђена личност и пре устанка 1804, а предање каже да је у то време био и једини писмен човек у свом крају.

Као народни старешина Колубарске кнежине, на чије чело стаје после погибије зеочког кнеза Станоја Михаиловића, кнез Аксентије се придружује општенародном устанку Срба непосредно после избијања буне у Орашцу. Од тада па готово све до своје смрти, кнез Аксентије је био учесник свих важнијих

збивања овог бурног раздобља новије српске историје. Попут других устаничких старешина, и кнез Аксентије је „кад је војна, водио војску куд је господар заповедио“. Али судећи по ономе што је о њему забележено, изгледа да се више бавио „судством и управом у народу, него војевањем“.

Када је 1811. године добио војводску диплому и на управу 22 села у Београдској нахији, кнез Аксентије стаје у ред првих старешина Карађорђево Србије. Од тада се активније укључује у оновремена збивања и као сарадник Карађорђево, а потом Милоша Обреновића, учествује у свим важнијим питањима унутрашње и спољне политике ондашње Србије.

Његова дипломатска активност била је нарочито плодна после пада Србије 1813. године, и касније. Будући да је уживао репутацију угледног народног старешине и мудрог човека међу Србима и био цењен и код турских власти, кнез Аксентије је имао значајан удео и уплив на решавању многих спорова између Срба и Турака унутар Пашалука, а и с Портом. Тако је после примирја између Срба и Турака закљученог на Морави августа 1815. био отпослат у Цариград, где је као представник Србије остао све до средине 1816. године. Била је то последња дипломатска мисија кнеза Аксентија. После повратка из Цариграда повлачи се из политичког живота и враћа у Чибутковицу.

Умро је 23. јануара 1820. године и сахрањен је на старом гробљу

Детаљ
Detail

у Чибутковици, у засеоку Велики крај. Локалитет је у селу познат под називом *Ковачица*, а припада атару *Турски гроб*. Лоциран је северозападно од цркве из 1848. године, посвећене Св. Георгију. Високи челоглави споменик и масивна камена плоча и данас обележавају место на којем је пре готово два века сахрањен кнез и војвода Аксентије Миладиновић. Споменик има облик издуженог квадрата са заобљеним завршетком и испупчењем на средини, које иде целом дебелином каменог блока, а на горњој површини има правоугаони облик. Димензије су:

245 cm x 57 cm x 45 cm. Како је споменик доста утонуо, назначене величине односе се на видљиви део.

Декоративна обрада споменика и плоче изведена је техником урезивања у камен. Тај начин украшавања запажа се и на другим споменицима на гробљу, особито на надгробним стелама које имају мноштво декоративних и симболичних мотива. У односу на те споменике, надгробни белег кнеза Аксентија веома је једноставно украшен. Чеона страна вертикалног стуба има представу стилизоване људске фигуре, која заузима две трећине плоче. Бочне стране украшене су са по једним равнокраким (грчким) крстом у кружном пољу, изведеним у техници плитког рељефа.

Наличје споменика (страна окренута западу), такође је једноставно украшено. И док декорација чеоне стране има

символично значење (представу покојника), овде је ликовно решење подређено функцији, односно натпису. Поље предвиђено за натпис заузима две трећине доње површине и има облик правоугаоника (издељеног на два мања поља неједнаке величине), који се завршава лучно. Над пољем за натпис налази се представа крста у кружном пољу. Две паралелне урезане линије чине орнаментални оквир целе композиције, која је изведена веома складно и стилски чисто. Посебну одлику споменика представља натпис, коме је анонимни сеоски каменорезац посветио велику пажњу. Исписан је у 16 редова, крупним калиграфским словима предвуковског писма и гласи:

ЗДѢ : БЕЛЕГЪ З НАДЪ
ГРОБОЮ БЛАГОРОДЪ :
ГДРА КНЕЗА АКСЕН
ТИА МИЛАДИНОВИЧЪ :
ИВЪЕТЪ ИЗ : ПРЪДЪЛЪ
БЕШГРАСКЪА НАШЪ :
СЕЛА ЧИВЪТКОВИЦЕ

ОУ ЛЕТЪ : 1813 : Г
ПРЕСТАВИСА : ОУ : 1820
ГЪ : ЛѢТЪ : МЦА ІАНУАР
ИА : 23 . ГО ДАНА
ПОСТАВИШЕ БЕЛЕГЪ
СИНОВІ ЕГО ЛАЗАРА
І МАРКО

Срочен у свечаном тону, сажетим стилем, скраћивањем појединих речи у недостатку простора, епитаф кнезу Аксентију, по начину и редоследу казивања, нешто одступа од устаљених образаца надгробних натписа обично писаних по узору на црквене књиге.

Обликом и обрадом споменик представља типски надгробни белег београдске околине с краја XVIII и почетка XIX века. Клесан је од тврђег пешчара зеленкасте боје, који је у протекла два века вађен из околних мајдана и својом монументалношћу представља доминанту на читавом простору.

У валоризацији споменичког наслеђа у Србији и на подручју Београда посебно, споменици Карађорђевог епохе представљају, с историјског и друштвеног аспекта, баштину прворазредног значаја и вредности. Отуда и вредност овог споменика није потребно посебно наглашавати, утолико пре што (поред писаних података и усменог предања које се још чува у народу овог краја) других сведочанстава о овом истакнутом прваку колубарског краја данас више нема.

Двоковни камени белег на гробу кнеза Аксентија данас је једино аутентично сведочанство о овој знаменитој личности колубарског краја из далеких дана устаничке Србије и представља културно добро. Утврђен је за споменик културе 1987. године.

Литература:

- Ђорђевић, Т. Р. (1924), *Из Србије кнеза Милоша* : становништво – насеља, Београд: Издавачка књижарница Геце Кона.
Enciklopedija Jugoslavije (1958–1960), књ. 3, Dip-Hid i књ. 4, Hil-Jugos, Zagreb : Leksikografski zavod FNRJ.
 Караџић, В. С. (1898), *Скупљени историски и етнографски списи Вука Стеф. Караџића*. Књ. 1 : Грађа за српску историју нашега времена и Животи најзнатнијих поглавица овога времена, Београд: Штампарија Краљевине Србије.
 Миличевић, М. Ђ. (1876), *Кнежевина Србија*, Београд.
 Ненадовић, М. (1867), *Мемоари проте Матије Ненадовића*, Београд.
 Извори:
 Досије споменика културе, ЗССКГБ, СК-223.

HEADSTONE OF PRINCE AKSENTIJE MILADINOVIĆ

Cultural property

The headstone of Prince Aksentije Miladinović, a distinguished person of Karađorđe's and Miloš's Serbia stands in the village of Čibutkovića, in the Belgrade City borough of Lazarevac.

Histories and memoirs record that Miladinović was the chief of the village of Čibutkovića, *obor-knez* of the Kolubara *knežina* (county) and the Belgrade nahiyah (district), a Belgrade Voivode (leader), and a deputy of Serbia in Constantinople in 1815. According to the testimonies of his

contemporaries, Prince Aksentije was an eminent person even before the 1804 uprising, and legend has it that he was the only literate man of his area at the time.

As the popular leader of the Kolubara county, the helm of which he took after the death of the Zeoke Prince Stanoje Mihailović, Prince Aksentije joined the national uprising of Serbs in the aftermath of the revolt in Orašac. From then onwards, and nearly until his death, Prince Aksentije took part in all the important events during this tumultuous

period of modern Serbian history. Similar to other leaders of the uprising, Prince Aksentije too “led the army to where his liege ordered at a time of war.” However, the available records suggest that he was more involved in “the judiciary and national administration than in waging wars.”

When he received the title of *Voivode* in 1811 and was appointed administrator of 22 villages in the Belgrade *nahiyah*, Prince Aksentije joined the ranks of prominent leaders of Karađorđe’s Serbia. From then onwards, he became more involved in the events of his day, contributing – initially as Karađorđe’s, and then as Miloš Obrenović’s associate – to all the important issues in Serbia’s domestic and foreign policy.

His “diplomatic” activities were especially prolific after the fall of Serbia in 1813 and onwards. As in Serbia he enjoyed the reputation of a respectable national leader and wise man, held in high esteem by the Turkish authorities as well, Prince Aksentije contributed a great deal to the resolution of numerous disputes involving the Serbs and the Turks within the Pashalik, as well as with the Porte. For instance, after a truce had been signed between the Serbs and the Turks on the Morava in August 1815, he was dispatched to Constantinople, where he remained as Serbia’s representative until mid-1816. This was Prince Aksentije’s last diplomatic mission – upon his return from Constantinople, he retired from politics and returned to Čibutkovica.

He died on 23rd January 1820, and was buried at the old cemetery in Čibutkovica, in the Veliki Kraj hamlet. This locality is known in the village as Kovačica, and it belongs to the Turski Grob (“Turkish Grave”) area. It is located north-west of the 1848 church dedicated to Saint George. The tall headstone and the massive stone slab still mark the place where Prince and Voivode Aksentije Miladinović was buried nearly two centuries ago. Shaped as an elongated cuboid, the headstone has a rounded end and a bulge in the middle running the entire width of the stone

Надгробник
Headstone

block and is rectangular on the upper surface. Its dimensions are 245×57×45cm. As it has sunk considerably into the ground, these dimensions refer to its visible part.

Both the headstone and the slab are decoratively carved. This ornamentation method can also be seen in other headstones in the cemetery, especially in the grave stelae, themselves with an abundance of decorative and symbolic motifs. Compared to these headstones, Prince Aksentije's grave marker is decorated very simply. The front of the vertical post shows a stylised human figure, taking up two-thirds of the surface. The sides are decorated with a cross with arms of equal length (i.e. the Greek cross) each, set in a circle carved in shallow relief.

The back of the headstone (facing west) has simple decorations as well. While the decorations in the front carry a symbolic meaning (representing the deceased), the visual technique employed here is subservient to its function, i.e. the inscription. As a result, the space set aside for the inscription takes up two-thirds of the lower surface and is rectangular in shape (divided into two smaller fields of unequal size), with an arched ending. A cross in a circular field can be seen above the inscription space. Two parallel carved-in lines make up the ornamental framework of the entire composition, itself harmonious and stylistically straightforward. The inscription, a feature of the headstone that stands out, was paid special attention to by the anonymous village mason. It has 16 lines, in large calligraphy letters of the pre-Vuk-Karadžić alphabet, reading as follows:

Phrased in solemn and succinct terms, with certain words shortened due to the lack of space, Prince Aksentije's epitaph deviates from the headstone inscription norm – modelled after church records – in terms of the manner and order of narration.

As regards its form and treatment, this headstone is typical of Belgrade's surrounding area in the late 18th and early 19th century. It was made from a

Општи изглед
General view

harder greenish sandstone, mined from near-by quarries for the past two centuries, and dominates the entire area due to its monumental quality.

In evaluating the cultural heritage of Serbia in general and Belgrade in particular, the monuments of Karadorde's era are classed in historical and social terms as heritage of prime importance and value, equalling the importance of the great era itself. The value of this headstone needs therefore not be pointed out here, all the more given that (with the exception of the written records and oral traditions preserved by the people of this area) other testimonies of this luminary of the Kolubara district no longer exist.

Two-century-old stone marker at the tomb of Prince Aksentije, the only remaining authentic record of this Kolubara district's eminent person from the long-gone days of the Serbian Uprising, was designated cultural property in 1987.

References:

- Đorđević, T. R. (1924), *Iz Srbije kneza Miloša : stanovništvo – naselja*, Beograd: Izdavačka knjižarnica Gece Kona.
Enciklopedija Jugoslavije (1958–1960), vol. 3, Dip–Hiđ, and vol. 4, Hil–Jugos, Zagreb : Leksikografski zavod FNRJ.
 Karadžić, V. S. (1898), *Skupljeni istoriski i etnografski spisi Vuka Stef. Karadžića*. Knj. 1 : Građa za srpsku istoriju našega vremena i Životi najznatnijih poglavica ovoga vremena, Beograd: Štamparija Kraljevine Srbije.
 Miličević, M. Đ. (1876), *Kneževina Srbija*, Beograd.
 Nenadović, M. (1867), *Memoari prote Matije Nenadovića*, Beograd.

Sources:

- File of cultural property SK-223, Archives of the Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade

